

Shakespeare Paljon melua tyhjästä | Maailmankirjat

Much Ado About Nothing, 1600 suom, Kersti Juva

Risto Niemi-Pynttari

Shakespearen Paljon melua tyhjästä (1600) on saanut **Kersti Juvan** tekemänä uuden suomennoksen. Verbaalilla nokkeluudella on komediassa tärkeä osa, ja uusi suomennos tuo klassikkoon kaivattua rentoutta. Paljon melua tyhjästä on eräs suosituimmista Shakespearen näytelmistä, siinä on rakkausjuoni, sekä komedialle tyypillinen väärinkäsitysten vyyhti joka on johtaa tragediaan, ennen kuin päästään kaksoishäihin.

Näytelmän konflikti syntyy nuoreen viattomaan naiseen kohdistuvasta syytöksestä ja sen seurauksista. Nuori ylimys, Claudio, rakastuu oitis linnan nuoreen neitoon Heroon. He ovat kokemattomia, mutta avioliiton järjestelyt etenevät toisten avustamana yllättävän helposti, kunnes tapahtuu käänne. Viekas don John, pahan tekemisestä nauttiva ylimys, lavastaa lemmenkohtauksen jossa eräs palvelija esiintyy Herona tämän makuuhuoneessa. Tapahtumaa puistosta käsin seuraava Claudio tulee vakuuttuneeksi Heron petollisuudesta ja purkaa dramaattisesti kihlauksen.

Komedian nimenä **Much Ado About Nothing**, viittaa väärinkäsitykseen, jonka mukaan Hero ei olisikaan neitsyt.

”Renessanssin aikana ilmausta ”nothing” eli ”ei mitään” käytettiin slangissa merkitsemään naisen sukupuolielintä. Se lausuttiin kuten ”noting” joka puolestaan viittasi havaitsemiseen ja tietämiseen (”noticing”, ”knowing”). Molemmilla merkityksillä on avainrooli näytelmässä.

... (don Johnin) petosyrityksessä on kyse naisen elimen koskemattomuudesta, ja kun sen tahaantuminen osoitetaan viimein todeksi, voidaan koko tapahtumaketjun katsoa olleen paljon melua tyhjästä.” (Heta Pyrhönen, Paljon melua tyhjästä, esipuhe 2009)

Paljon melua tyhjästä tunnetaan verbaalista nokkeluudesta, joka vie jopa huomion nuorten rakastavien vakavista tunteista. Rinnakkaisjuoni perustuu ”rakkaudesta se hevonenkin potkii” -asetelmalle. Äkäpussi vanhapiika ja vannoutunut poikamies, kiistelevät jatkuvasti, mutta heidän tiedetään rakastavan toisiaan. Tämä hierarkiassa alempi pari, Beatrice ja Benedick ovat kätkeyn rakkautensa vuoksi liiankin kriittisiä ja sanavalmiita. Heidän suhteestaan on tullut malli monien myöhempien komedioiden kiisteleville pareille, ja heidän verbaalisti loistaville yhteenotoille.

Rinnakkaisjuonessa toistuu ”paljon melua tyhjästä” -teema, mutta koomisemmassa muodossa kuin pääteemassa. Benedick vitsailee naisten taipumuksesta uskottomuuteen ja on siksi haluton luopumaan omasta poikamiehen vapaudestaan.

Näytelmää hallitsee kahdenlainen juoniminen, jonka taustalla on juuri päättynyt veljessota. Don John on hävinnyt sodan veljeään don Pedroa vastaan, ja siksi hän haluaa levittää

yhteisöön riitaa ja vihamielisyyttä. Siksi hän haluaa pilata syntymässä olevan rakkausavoliiton. Hänen veljensä don Pedron juoniminen puolestaan pyrkii hauskuttamaan ihmisiä ja saattamaan toisiaan ärsyttävät miehen ja naisen yhteen.

“Beatrice ja Benedick ovat vanhempia ja kokeneempia kuin Claudio ja Hero. Parit rinnastuvat toisiinsa, mikä kutsuu katsojia vertaamaan nuoria kyyhkyläisiä” taistelviin Virtasiin”
...

Paljon melua tyhjistä -näytelmässä käsitellään avioliittoon kohdistuvia epäluuloja, pelkoja ja suoranaista vastenmielisyyttä, jotka on voitettava yhteisön jatkuvuuden takaamiseksi.” (Pyrhönen, 2009, 18).

Beatricen ja Benedickin sanailu alkaa heti heidän kohdatessa, ensimmäisessä näytöksessä, kun Bendick sanoo naista ylimieliseksi. Ohessa näyte Kersti Juvan uudesta suomennoksesta (2009). Kohtauksen voi katsoa You Tubesta Emma Thompsonin esittäessä sanavalmista Beatricea:

Bendick:

Mitä, rakas signora Ylenkatse. Vielä henki pihisee?

Beatrice:

Mikäs ylenkatseen tappaisi, kun saatavilla on niin maittavaa ravintoa kuin segnor Benedick? Itse suopeus kääntyy ylenkatseen uskoon, kun te liitytte seuraan.

Bendick:

Siinä tapauksessa suopeus on sanankääntäjä. Asia on nimittäin niin että kaikki naiset lempivät minua, teitä lukuun ottamatta. Sydämeen kyllä koskee näin kova sydän, mutta niin vain on, että minä en lemmi ainuttakaan.

Beatrice:

Sen parempi naisille. Välttävät kohtalokkaan kosijan. Ja kiitos Jumalan ja viileän vereni olen samaa maata kuin te. Mieluummin kuuntelen koiraa joka haukkuu varista kuin lemmestä lirkuttavaa miestä.

Bendick:

Jumala suokoon että niin on vastakin. Ettei joku ylimys saa naarmuja naamaansa.

Beatrice:

Raapiminen ei naamaa pahenna, jos se on tuommainen kuin teillä.

Bendick:

Papukaijaako opetatte kun noin jankutatte ?

Beatrice:

Mieluummin kuuntelen minun laillani puhuvaa lintua kuin elukkaa joka puhuu kuin te.

Bendick:

Kunpa luuskani laukkaisi yhtä liukkaasti kuin teidän kielenne ja yhtä kauan. Jatkakaa vain.
Mutta Jumalan tähden minulle riittää.

Beatrice:

Aina sama temppu, koni seisahtaa niille sijoilleen, kun meno ei miellytä. Minä tunnen teidät vanhastaan.

suom. Kersti Juva